

Drivhusene i Almería er Europas grønnsak shage. Innvandrere holder hjulene i gang: Båtflukt endte i Plasthavet

PLANTASJE: Odlai (32) overlevde en dramatisk ferd over Middelhavet. Nå jobber han i Plasthavet, der tusener av innvandrere sørger for tomater, paprika og agurker til norske spisebord.

Av Trond Ola Tilsæth (tekst og foto), Almería
SPANIA

Den spanske astronauten Pedro Duque forfalt etter en av sine romekspedisjoner at det var bare én menneskelig konstruksjon han kunne se med det blotte øyet fra verdensrommet: Drivhusene i den sørs spanske provinsen Almería.

Overflaten på svimlende 30.000 hektar får det til å se ut som om deler av den subtropiske provinsen ligger under et lag med snø. I Spania er området kjent som Mar de Plástico, Plasthavet. Dette er Europas grønnsakshage. Her bidrar tusener av innvandrere til å holde i gang en industri som eksporterer for 1500 millioner euro årlig.

Det hvite havet

Den lille landstrøken som er dedisert til turismen i Almería-kommunen Roquetas del Mar, er lite representativ for resten av området. Her ved stranden, med palmer og golfbane, er bebyggelsen fargerik og menneskene hvite. I Plasthavet er det omvendt.

På de slake åsene mellom fjellkjeden Gador og Middelhavet ligger drivhusene tett i tett. De skiller av labyrintiske, uendelige veier, frekventert av afrikanere på sykkel og knusktørre vinder. Under plastdukene dyrkes tomater, paprika, aubergine, jordbær, squash og meloner.

Innbyggerne i EU spiste over en million tonn grønnsaker fra dette området i fjor. Norge, sammen med USA, Canada, Sveits og Øst-Europa importerte 120.000 tonn.

Eierne av drivhusene er i all hovedsak spanske, mens arbeiderne i stor grad er afrikanske, latinamerikanske eller øst-europeiske. Den 32 år gamle Odlai fra Mali kom til Spania etter en livsfarlig ferd over havet fra Marokko til Spania, i en patera, en flatbunnet liten gummiått.

FAKTA

Plasthavet:

- Et jordbruksområde på 30.000 hektar i Almería på den spanske sørkysten.
- Over en million tonn grønnsaker fra dette området ble kortsolert i EU fjor. Norge, USA, Canada, Sveits og Øst-Europa importerte 120.000 tonn.
- Arbeidskraften består i all hovedsak av fattige og ofte papirløse innvandrere.

Det er åtte år siden. Nå sykler han på vei til et drivhus noen kilometer unna for å høste tomater.

– Det er et hardt liv. Jeg prøver å sende så mye penger som mulig hjem til familien min i Mali, sier han.

Ingen jobb å få

Grupper av mørkhudede menn står i veikryssene. Morgensola gir de mismodige ansiktene et gyllent skjær. De har kommet før klokka åtte hver morgen i ukevis i håp om at noen skal tilby dem jobb. Så har de stått der og ventet et par timer, før de har gått hjem til kummerlige små hus, som ofte mangler både innlagt vann og strøm. Alt tyder på at de går hjem med uforsøtt sak i dag også.

– Det er ikke jobb å få for tiden, sier en 40 år gammel mann fra Mauritania.

Tre tredel av den registrerte befolkningen på 90.000 sjeler i Roquetas del Mar er utlendige. Hvor stor den egentlige andelen er, får vi aldri vite. Det ligger i sakens natur at de papirløse ikke kan telles.

Bydelen 200 Viviendas er blant de fattigste i Almería.

Nyetene herfra handler som oftest om prostitusjon, narkotika og vold. De eneste innbyggerne som ser spanske ut er et par sosialarbeidere som kommer gående ut av en av de slitte blokkene. Det lukter marihuana i gatene.

På plazzen spiller en gruppe afrikanske ungdommer fotball. – Når barna blir 16 år, er ikke skolen obligatorisk lenger. Ingen av dem tar videre utdanning. Deres eneste framtid er drivhusene, sier 38 år gamle Yaya Diedhiou fra Senegal.

Han kom selv i en overflyttingsbåt over Atlanterhavet fra Marokko til Kanariøyene i 2002.

– En kamerat sendte meg en flybillet til fastlandet. Her i Almería har jeg vært heldig og fått jobb i et drivhus. Men vi blir selvfølgelig utnyttet. Det står i kontrakten at jeg jobber 40 timer i uka. Men det blir som oftest 60. Jeg tjener 30 euro om dagen, sier han.

Syndflod ble boom

I likhet med det norske oljeeventyret startet historien om drivhusene i Almería på 1960-tallet. Noen bønder prøvde seg fram med å bygge

strukturer med plast rundt og over avlingene. Tanken var å beskytte grønnsakene fra den kraftige vinden som hjem søker området, men bøndene fant fort ut at plasten ga beskyttelse og varme slik at de kunne høste oftere, i større mengder og med bedre kvalitet.

Ti år seinere førte enorme nedbørsmengder til at de vestlige delene av Almería ble erklært katastrofeområde av Franco-regimet. Offentlige midler for å få regionen på fote igjen ble brukt til å bygge flere drivhus. Folk strømmet ned fra fjellene rundt for å

jobbe i en virksomhet som trengte stadig flere arbeidsvillige hender. En økonomisk boom hadde startet. Pengene har strømmet inn i regionen, noe som ikke reflekteres særlig godt i den slitte og lave bebyggelsen.

Et grotesk unntak er den 105 meter høye skyskraperen i El Ejido, som reiser seg blant småhusene i byen som en velvoksen basketballspiller på en miniputtkamp.

Drivhusindustrien førte til en eksplosiv økning i befolkningen i Almerias småbyer,

IKKE HAV, MEN PLAST: Den blanke overflaten bak de syklende arbeiderne er ikke havet, men plast som dekker et enormt jordbruksområde i Almería i Spania.

som fortsatt i dag eser ut i takt med at Plasthavets bredder sprer seg i månedlandskapet. Fra 1994 til i dag gikk antallet registrerte innbyggere i El Ejido fra rundt 45.000 til det dobbelte. Ordforeren kan skryte av at 186 nasjoner er representert blant beboerne.

Mer radikale

Familien til Doris Zapata har vært jordbrukere siden 1960-tallet. I dag eier familien drivhus med en overflate på totalt 43.000 kvadratmeter. Tomatene rett fra planten fyller

nesebor og smaksløker med en intens sødme. Zapata har hatt samme marokkanske familie jobbende hos seg i årevis.

– De får bo i det huset der jeg bodde i ungdommen, med fri bruk av strøm og vann. De jobber sine daglige åtte timer. Under ramadan jobber de bare halve dagen fordi de bare spiser om natten og ikke holder ut en hel arbeidsdag uten mat, forklarer hun.

Moren i den marokkanske familien, Fátima, nikker og smiler svakt da vi spør om å få

uten kontrakt, må du betale skyhøye bøter til myndighetene, sier hun.

Organisasjonen Cepaim i Roquetas del Mar driver to mottakscenter og tilbyr juridisk rådgivning til innvandrere. Koordinator Diego Caparros Pérez skulle ønske det var flere kontrollør for å unngå sosial dumping i drivhusene, men understreker at propp i Spania og snakkert perfekt spansk. Likevel er hans generasjon muslimmer her i Almería mye mer radikale enn foreldrene, sukker hun.

Zapata er lei av at spansk presse er mest opptatt av dårlige arbeidsforhold for innvandrere i Almería.

– Noen utnytter disse menneskene, men de aller fleste behandles ordentlig. Hvis du blir tatt for å ha arbeidere

HEKTISK: Arbeidere i Almería stabler tomater. EU importerte over én million tonn grønnsaker fra disse drivhusene i fjor.

TØFF LIV: Odlai fra Mali jobber i Plasthavet for å sende penger til familien i hjemlandet.

ta bilde av henne. I en annen del av drivhuset jobber sønnene, dotterene og ektemannen. Jeg spør om jeg får fotografere dem mens de arbeider. Den ene gutten, i slutten av tenårene sier det er greit, men setter en betingelse:

– Ingen bilder av kvinnene. Doris Zapata rister på hodet da vi går ut fra drivhuset.

– Denne gutten har vokst opp i Spania og snakker perfekt spansk. Likevel er hans generasjon muslimmer her i Almería mye mer radikale enn foreldrene, sukker hun.

Zapata er lei av at spansk presse er mest opptatt av dårlige arbeidsforhold for innvandrere i Almería.

– Noen utnytter disse menneskene, men de aller fleste behandles ordentlig. Hvis du blir tatt for å ha arbeidere

«Noen utnytter disse menneskene, men de aller fleste behandles ordentlig»

DORIS ZAPATA, JORDBRUKER

blemstillingen ikke er enkle.

– Denne typen jobb er ikke særlig attraktiv for spanjolene fordi den har et midlertidig preg, er fy-

sisk tøff og dårlig betalt. De innvandrere som får opphold og arbeidstillatelse vil gjerne søke seg til andre jobber. Da er det ofte bare papirløse innvandrere igjen til å ta jobben, sier han.

trond@klassekampen.no